

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Éves előfizetés 18 h.
Féléves előfizetés 9 h.
Három hónapos előfizetés 5 h.
Három hónapig postán szállítva 24 h.
Három hónapig postán szállítva 24 h.
Egyes szám ára 1 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvége és ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.

III. sorolyan 211. szám. Nagyvárad Szombat, 1917 szeptember 15.

Megütöztek

Kornilov és Kerenszki csapatai.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az itteni lapok rendkívül fontos híreket közölnek Oroszország belső forrongásáról. E hírek szerint Kerenszki kövölte a minisztertanácsot, hogy Kornilovval a tárgyalások nem vezettek eredményre. Kornilov 6 mohamedán ezreddel vonul Pétervár felé. Éjjel megtörtént a csapatok első összejutása Lugánál. Az agyasszó Péterváron is hallható. A jelentések szerint Kornilov 2 tüzér és 2 gyaloghadosattal, meg 4 ezredel, 2 kozák ezreddel és még több kisebb csapatotállal rendelkezik.

Rotterdamból jelentik, hogy Kerenszkinék 25,000, Kornilovnak 35,000 emberből álló hadserege van.

A Daily Chronicle jelenti hogy a hadsereg kienetisedrésze Kornilovot támogatja. Kornilovhoz 43 tábornok csatlakozott, közöttük Bruszilov is, aki Kornilov főhadiszállásán tartózkodik.

Luga Pavlovskban Kornilovhoz csatlakoztak mindazon tábornokok, akikkel utjában összetalálkozott. Attól tartanak, hogy az utánpótlás fennakadása miatt a fronton álló hadsereg helyzete válságossá válik.

Uj orosz kormány.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Nekrasov pénzügyminiszter lett a kormány elnöke és Terescsenko a helyettes elnök lesz. Bizottságot fognak kiküldeni, hogy megvizsgálja a helyzetet. Alexejev vezérkari főnök elutazott a főhadiszállásra.

A franciák Kornilov diadalmát óhajtják.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Bár a francia lapok nagyon tartózkodnak az orosz események megítélésében, kiérzik belőlük, hogy Kornilov sikerét óhajtják. A Matin egyenesen azt írja, hogy reméli, hogy Kerenszki elleni harcában Kornilov diadalmaskodni fog. A hozzácsatlakozó hadsereg döntő felépést fog gyakorolni Kerenszki hívelre.

Elfogták a munkás-katonatanács tagjait.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A Reuter-üggyökség jelentése szerint Kaledin tábornok a munkás- és katonatanács valamennyi tagját letartóztatta. Nekrasov miniszter kijelentette, hogy a mozgalmat nemsokára el fogják nyomni.

Kerenszki Moszkva segélyében bizik.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Kerenszki kijelentette, hogy Moszkva segítségében bizik az ellentorradalom elleni küzdelemben. Csapatának száma elegendő lesz arra, hogy Péterváron megszüntesse az ellentorradalom zavarait.

Ellentétes hírek a lugai győzelemről.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Haparandából jelentik: Kerenszki serege tökéletes vereséget szenvedett és hanyatt-homlok menekül. Kornilov erőlyesen üldözi a kormány megvert csapatait.

Haparandából jelentik Kerenszky győzelme a lugai csatában még nem bizonyos. A táviró a kormány kezében van és csak a neki kedvező híreket engedi át. A gyéren érkező hírek arról szólnak, hogy a Kornilov leverettségének nincs alapja.

Az északi hadsereg dél felől és délnyugat felől közelítenek Pétervár felé. Kornilov csapatai csak néhány versztnyire állanak Carszkoje-Szelótól.

Kerenszki megnyerte a bolsevikieket.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Haparandából jelentik: Kerenszkinék sikerült megnyerni terveinek a bolsevikieket. Kerenszki Torneában közzétett proklamációjával felszólította a szabadság barátait az ellentorradalom elleni küzdelemre.

Ludow hercegot letartóztatták

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Koperhegéből jelentik: Ludow herceget az első forradalmi kormány miniszterelnökét letartóztatták. Megállapították, hogy ő volt az, aki Kerenszkinék átuyjította Kornilov utimátumát.

Az orosz kormány Wologdában

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Az orosz kormány Pétervárról Wologdába költözött. Pétervári jelentés szerint Werderevszki a balti flotta parancsnoka, hadügyminiszter lett.

Jaminát átadták az olaszok.

Budapest, szeptember 12. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az olaszok kiűrtették Jaminát a azt a görögök azonnal birtokukba vették.

Az angolok - nem támadnak a flandriai fronton.

Berlin, szeptember 14. A nagyfőhadparancsnok jelentése:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege. Flandriában dél óta a heves tűzcsere harc a Houhout-i erdő és a Comines—Ypern csatorna közt, Fresenberg-től északra este és korán reggel pergőtüzesé fokozódott. Az angolok nem támadtak. Szeptember 12-étől 13-ára virradó éjjel wütembergi zásadok az ellenséget egy Langemarektól északra fekvő erdőszélsőiből kivették. Számos angolt fogtak el. Az Artoisban és St. Quentin-től északra több felderítő vállalkozásnak sikerrel járt. Foglyok és zsákmány jutottak kezünkre.

A német trónörökös hadserege. Guignifourttól nyugatra az Aisne mellett wassifálsai és hausa-rohamcsapatok a franciaok második vonalába nyomultak, árokharcban súlyos vereséget okoztak az ellenségnek és foglyokkal tértek vissza. A Champagneban és Verdun előtt a tűzcsere harc csak egyes szakaszokon fokozódott nagyobb hevességre.

Keleti harctér.

A Keleti tenger és a Fekete tenger között nem volt jelentősebb harc esemény.

Macedóniai front.

Az Ochsida főrel a helyzet változatlan. *Ludovics, a főhadparancsnok.*

A Ház ülése október közepén lesz. Budapestről jelentik: Wekerle miniszterelnök értekezett a Ház elnökével a képviselőház legközelebbi ülése iránt. Wekerle kijelentette, hogy október közepéig nem kívánja a Házat ülésre összehívni.

A főispánok az új választásról. A 8 Csal Ujság írja: A kormány valamennyi főispánt felkérte Budapestre, hogy az új képviselőválasztásról informálják a kormányt. A főispánok megjelentek Wekerle miniszterelnöknel és Ugron Gábor belügyminiszternél. A főispánok információja megnyugtató volt. Véleményük szerint a választást keresztül lehet vinni a választás a kormány teljes győzelmével fog végeződni. A főispánok szerint legfeljebb 40—50 munkapárti képviselő kerül be a Hába. A főispánok a Hungáriában vacsorára jöttek össze, amelyen résztvette Ugron Gábor belügyminiszter és Palugyay államtitkár is.

Készül a választói törvény.

Budapestről jelentik: Vassenyi Vilmos választójogi miniszter a választói törvény megalkotásához Verián Endre képviselőt vette maga mellé, mint az erdélyi viszonyok kitűnő ismerőjét.

Közös miniszteri értekeztetés.

Budapestről jelentik: Grats, Súranyi, Mezőssy miniszterek tegnap délután Bécsbe utaztak. Hadik közlekedési és Földes Béla átmenetgazdasági miniszter este utaztak el Bécsbe a holnapi közös miniszteri értekezésre és a gazdasági tárgyalásra. Wekerle miniszterelnök valószínűleg holnap utazik Bécsbe.

Az orosz kormány csapatait megverték.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Stockholmól jelentik: Péterhofnál súlyos harcokban a kormány csapatait megverték. Kerenszki diktatúrát akart szervezni, melybe a szociálistákat is meghívta.

Argentina szakít Németországgal?

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Buenos-Ayresből jelentik, hogy az argentinai kormány kiadta az utleveleit Luxemburg gróf német követnek. 524 órát adott neki az ország elhagyására. Luxemburg Csilébe utazik.

49,000 tonnát elsüllyesztünk.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelentése szerint a Földközi tengeren újabban 49,000 bruttó regiszter tonna tartalmú hajóirt súlyesztettek el tengeralfattjárnak.

Károlyi Mihály

a nemzetközi békekonferencián.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Károlyi Mihály gróf elutazott az október 5-én tartandó nemzetközi békekonferenciára.

Az Unió besorozza az idegeneket.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelentik a Reuter-ügynökség: Az Unió kormánya javaslatot terjesztett a kongresszus elé a külföldiek besorozásáról. A sánteges és a szövetséges államok alattvalói 90 napi haladékot kaptak az ország elhagyására. A kongresszus a javaslatot elfogadta.

Kornilov a cári uralmat akarja visszaállítani.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Luganoból jelentik: Az orosz hadsereg csatlakozott Kornilovhoz. A Secolo pétervári jelentést közöli, mely szerint Kornilovnak az a terve, hogy visszaállítja a cári uralmat és gyorsan megkötí a békét.

Új harcok a Monte San Gabrielen.

Olasz harctér. Budapest, szeptember 14. (Hivatalos.) A Monte San Gabriele északi lejtőjén az olaszok három erős támadását visszaverték.

Egyébként egyik arcvonalról sincs különös jelenteni való.

A vezérkar főnöke.

Japán csapatok Wladiwostokban.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Wladiwostok kikötőjében japán hajóraj jelent meg esapatcsallító hajók kíséretében. Wladiwostokban pánikot idézett elő a japán flotta megjelenése. Azt hiszik, hogy ez Wilson akaratával történt, aki így akar nyomást gyakorolni.

Kerenszki csapatokat gyűjt.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Kerenszki folytatja Pétervár védelmének szervezését, nagyszámú csapatot vont össze a védelemre. Egy képviselő jelentette neki, hogy egy szibériai hadsereg segítségére jő.

Alexejev missziója.

Budapest, szeptember 14. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Hivatalos körök remélik, hogy Alexejevnek sikerülni fog Kornilovot a Pétervár elleni felvonulástól visszatartani.

Hadiárva ház Biharon.

Nagyon fontosra akadt indítot mag Szent Királyi Zoltán bihari plébános, volt országgazdálkodási képviselő a Biharon felállítandó hadiárva ház érdekében. Az akció célja ottfont biztosítani a magyarországi hadiárva ház, ahol a gyermekek nem szakadnának el a földől, hanem kiképzést nyerhetnek a nemzeti gazdaság legfontosabb ágában: a konyhakertészetben. Ez a telep megvált lenné egy negyvenháromezres konyhakertészletnek, melyre még nevelni kell a falu népét. De itt, egy nagy város közvetlen közelében nagy jövője van a gazdaság ezen részének, mely sokkal jövedelmezőbb, mint a mezőgazdaság. A nemzeti erőt a falu adja romlatlan néppel és munkaserejével. Roppant munka vár a nemzetre a háború után, mert a háború után újra meg kell építeni az országot, de most már csak gazdasági eszközökkel a itt csak a többtermelés segíthet. Ennek legbiztosabb módja a konyhakertészet, amely pedig még nevelni kell a magyart. Ezen a legalkalmasabb Bihar közég, melynek történelmi múltja, a magyar népe alkalmassága, hogy ennek a közégnek a telepéből egy új nemzedék nőjön ki a földművelés magyarországi gyarapítására.

A bihari hadiárva ház eszméje megérdemli azt, hogy az illetőknek megvalósulásában segítsék a háta az érdeklődést ebben tartásuk. Nem negyvenháromezres telep van itt az érdeklődés, hanem egyrészt, egészséges lakóháza, amelyen megfelel az érvék társadalmi helyzetének. Ez pedig Biharon kézen áll a csak a műveléshez szükséges földterülettel kell gondoskodni.

Szent Királyi Zoltán emlékirata, melyet tegnap délutánban helyszűke miatt nem közzétehetünk, a következő:

Emlékirat

a Biharon felállítandó hadiárva házról

Bihar közég, melynek lakossága szinte magyar, a honfoglalás idején már számottevő erősség volt, ahol a Mén Marót meghódította a hódító magyaroknak. Árpád fejedelmének egyik fia a Biharon ma is fennálló földvárban eljegyezte Mén Marót egyik leányát. Ez a történelmi emlék is indokoltá teszi, hogy Bihar nevezetessége megörökíttessék, nem lélek nélküli közművekkel, hanem a hála utódok lelkében felidított emlékekkel. Ezen erőt gondolat volna hadiárva házát a nagy történelmi múlttal bíró közégben felállítani.

A falu táplálóját Magyarországának a ezért hadiárva házát falun felállítani megbecsülése a falu lakosságának, amellyel még oly keveset törődött mostanáig a magyar törvényhozás.

A magyar ember született gazda, de a gazdaság csak a nehezebb részeit, szántást, vetést, kaszálást, kapálást tartja méltó munkának a földműves emberhez. Eppen ezért a háborúban hátrébb lett katoná sse renegátionnak érzi magát, ha ekéjét nem csillagotatja az áldott napfényben, ha kaszáját nem pengatheti a fűben a a kalász tengerben. A háború után a többtermelés, a gazdaság ezen részének beosztása szükségesé teszi, hogy a konyhakerti növények termesztés felvidítésére tegyünk valamit, ahol megfogyatkozott erővel is nagy eredményeket lehet elérni. A belgár kertészek a földművelésügyi minisztérium statisztikája szerint évente 17 millió korona jövedelmet

visznek ki. Miért ne maradhatna a sok millió a magyar földműves kezében, ki ha szereti munkáját, éppen olyan szorgalmas, mint bármelyik más nemzet fia, sőt sokkal felülmulja. A felvidéket nehéz beszoktatni, beoktatni az új munkához, azonban ha gyermekkorában ebben nevelkedik, éppen olyan szorgalmas, értelmes konyhakertésznek nevelhetünk kelendőket, mint amilyen értelmes, szorgalmas a magyar paraszt a földművelés más ágában.

A Biharon felállítandó hadiárva ház azon célú szolgálja, hogy a magyar konyhakertészeket neveljen a a földművelés konyhakertészeti ágából jövő jövődelém a magyar ember kezében maradjon.

Ezen arva ház berendezése legkönnyebben történhet Biharon, mert ugy az arva ház teljese megtelező lakás, mint megtelező föld akár bérleti úton, akár állami beosztás újabb biztosítható.

Tíz-tizen hadiárva ház felkötöt telep beépítése helyre az egyenlő hosszú útján, mikor sem a földterület megvásárlása, sem a lakás építése nem nyeli el a költségeket.

A konyhakerti vetemények piacot találunk Biharon, a mely városban 11 kilométer távolságra van Bihar, sőt Nagyvárad északkeleti részében könyvesed.

Részletes tervek a költségvetés elkészítésére végül kormányhatósági intézkedésre volna szükség, mert az épület átépítése, berendezés megtelező berendezés tulajdoni tudásnak. Készen áll a körülbelül 50 hold földterület kertészeti berendezése, öntözése, stb. szintén a valószínű idején részletes tervek igényel, a mit a nagyvárad földművelésügyi minisztérium kiindulásra volna hivatott elkészíteni.

Azonkívül már így is bizonyos, hogy az 50 hold terület évi birtoka körülbelül 15 000 korona, évi biztos jövedelme 20 000-25 000 korona. Azonban az évi kiadás 60-70 százaléka munkadíj, amit az ún. érvék önkormányzat munkája az intézetnek szerez meg.

Az érvék, konyhakertészet létesítése által hadiárva házát neveljük akár belgár rendszert, akár magyar rendszerű konyhakertészetet, az által biztosítjuk a hadi érvék jövőjét és megélhetését, másrészt pedig a gazdaság ezen jól jövedelmező ágát honosítjuk meg a magyar földművelők részére és arra legalkalmasabb helyre közzé Bihar.

Ezen elv megfontolására és pártolására kérem az illetékes tisztelettel s vagyok Biharon, 1917. augusztus hó 16 án

hazafias tisztelettel
Szent Királyi S. Zoltán
plébános, a Vörös kereszt bihari főkönyves elnöke, volt országgyűlési képviselő.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Fügőny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
keimefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhelyében
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

* Egy harmadik polgári osztályú kisgyermek mellé keresek vidékre okleveles tanítónőt. Címem megudható a kiadóhivatásban.

Városi közgyűlés.

Második nap.

Tegnap délután folytatta Nagyvárad városi törvényhatósági bizottsága esztendőnkön megkezdett közgyűlést.

A még hátralévő ügyek tárgyalása után ment. Csappán a csatornázási munkálatok ellenőrzéséért javasolt jutalmaknál voltak felülmúlva, s az illető tisztviselők érdekében.

Az új örv. Izraelita temető kijelölésénél dr. Perczel Adolf indítványt tett, hogy Nagyvárad városa halottápolgatót állítson fel, ami a helye felé iránt még fogékonyaknál nagy visszafelé hatást. Különböző ügylátványok dr. Perczel Adolf nem vette komolyan helye felé iránt indítványt, s azt vissza is vonta.

A tárgyalás lezárása a következő volt: Rimler Károly polgármester elnököl.

A megnyitás után az első napi tanácskozás jegyzőkönyvét bitelenítették.

A Szarvasi Gyermekotthon 1916. évi beszámolóját és 1918. évi költségvetését elfogadják.

A polgári lakosok tanszervezete korpóléka és lakóhelye ügyében elfogadják a tanács javaslatát.

Előterjesztést tett a tanács, hogy a csatornázási munkálatoknál teljesített ellenőrző munkálatokért Készgyhy József főmérnöknek 4000 K, Nieszer Aladár mérnöknek 3000 K és Schenker Sándor csatornafelügyelő részére 1500 K jutalmat adjon a város.

Weiszlovits Gyula méltányolja azt a nagy és bűnös munkát, melyet a nevezett városi tisztviselők a csatornázási munkálatok körében kifejtettek s ezért a tanács által javasolt összeget még 50 százalékkal emeljük fel.

Dr. Medvigy Gábor szintén elismeréssel van a tisztviselők iránt, de tekintettel a köztisztviselők, a főmérnök és mérnök részére proponált összeget változtatlanul elfogadják, de Schenker Sándor részére 1500 K helyett 2000 korona megszavazását indítványozza.

Czeplény Jermiás mindhárom tisztviselő részére a tanács által javasolt összegnek 25 százalékkal való emelését indítványozza.

Juricskay Berna indokoltnak tartja a Weiszlovits Gyula által indítványozott 50 százalékos emelést.

Balogh Dörme a tanács javaslatának változatlan elfogadását ajánlja.

A közgyűlés dr. Medvigy Gábor pályázatát fogadja el a tanács javaslatát.

A tanács előterjesztette javaslatát a meglévő és örv. Izr. hitközség részére új temető területének kijelölése tárgyában.

Zukker József megtelező utat kér az örv. temetőhöz.

Rimler Károly polgármester megnyugtatta, hogy a temetőhöz vezető utat megtelező állapotba helyezi a város.

Dr. Perczel Adolf előterjesztésnek látja az időt, hogy a város egy krematórium létesítéséről gondoskodjék. Indítványt tett egy halottápolgató felállítás iránt. Indítványát azonban visszavonta.

A tanács javaslatát különben elfogadják. A többi apróbb ügyekben is a tanács javaslatát fogadják el a közgyűlés végéig éri.

* Most az ideje a szőrmék festésének, csipkefüggönyök tisztításának, mintá utáni festés, férfi- és női ruhák tisztítása. Gyászok ruhák elsőrendű kivitelben fessetek Haltenberger Vilmos keimefestő és vegytisztító gyárában Nagyváradon.

A Frontszínház a Vigadóban.

Az az általános érdeklődés, amellyel a négyes honvédek frontszínházának nagyváradi szereplése találkozott, arra késztette a fényes sikerű Honvédszínház rendezőségét, hogy még egy kis szabadságot eszközölt ki a frontszínház derék művészeinek. Így aztán mindazoknak, akik eddig nem láthatták a négyes honvédeknek ezt az érdekes és értékes művészi vállalkozását, alkalmuk nyílik ezzel megismerkedni; akik már látták, azok ugyanis okvetlenül megfogják nézni még egyszer.

Az előadás után a frontszínház tagjai visszatérnek ismét a frontra, a nagy tragédia, a háború közepebe; ki tudja, hányat látunk viszont közülök?

A frontszínház tagjai ma, szombaton este 3 órakor lépnek föl a Vigadóban.

Az előadás tiizta jövedelmét a négyes honvédek örvény- és árvaszajla javára fordítják a épp ezért felülfizetéseket közönséggel fogadják.

A műsor a következő:

1. Pológ. Irtó Egyed Zoltán hadnagy, előadja Morvay Lóránt hadnagy.
2. Vasári kiáltó. Tréfa. Előadja Ács hadnagy.
3. Szabadságot tiest ur dala. Kuplé. Irtó Ács hadnagy, zenéjét Scherif karnagy, előadja Farkas zászlós.
4. Segélyhalyen. Kuplé. Irtó Ács hadnagy, előadja Farkas zászlós.
5. Médítás. Jelenet. Irtó Ács hadnagy, előadja a Társulat.
6. Két bakancs. Dalolja Gasdag Géza hadnagy.
7. Misemód dalok. Énekli Farkas Klári.
8. Tokár bácsi. Jelenet a lövészárokban. Irtó Ács hadnagy. Előadják Ács és Morvay hadnagyok.

Szünet.

9. Dalok. Dalolja Fényes zászlós.
10. Tutitok. Kuplé. Csombuk utabb esztel. Kuplé. Aktuális sirófák. Irtó, előadja és táncolja Ács hadnagy.
11. Menácsi. Kuplé. Irtó Ács hadnagy, énekli Ács hadnagy, Fényes és Farkas zászlósok.
12. Versek. Irtó Ács hadnagy, előadja Morvay hadnagy.
13. Vágyak. Szövegét írta Ács hadnagy, zenéjét Nagy Ferenc főhadnagy, énekli Gasdag hadnagy.
14. Koma és kamerád. Jelenet. Irtó Ács és előadja Ács hadnagy és Farkas zászlós.
15. Trude. Némettánc. Hagendorf Emil táncos.
16. Tábortüznél. Előadja a Társulat.

Az előadás kezdete este 8 órakor.

Felülfizettek még a Honvédszínházra a következők: Uj Nagyváradi Szereplésért 150, Rimler Károly polgármester és neje 50, Grósz Béla nagyrépost 50, Jellinek Ferenc 50, I. pótszásad gyűlése 58 50, Ujvári József 50, Kárpfi Hedvig 50, Nagyváradi Agrár Takarékpénztár r. t. 50, ifj. Ullmann Isidor és fia 50, Gárdi és Soltész 50, Broder Armin 50, Boros Jenő 50, Heiman Lipót és társa 50, Csukker József 50, Barna Jenő 50, Retohard Dancó 50, Arany Albert 50, Szabó László 50, Freifeld Mór 50, Schwarz Béla 50, Kis Ferenc 50, Gasdasági és Iparbank 50, Lóderer és Kélmán 50, Nagyváradi Takarékpénztár 50, Független Armin és neje 50, dr. Ruzsák Mór 50, dr. Barta Dancó 50, Huszka M. 50, Csatáry József 50, Neumann M. 50, Lassófalvi és Jellinek 50, Ügyvédi Kamara 50, Nagyváradi Pénzügyi Főigazgatóság 50, W. és Lajos 50, Reigl arad 50, Weiss Dező Pannónia kávé 50, Székely Sándor 50, Fábri Ferenc markotmányos 50 korona.

A főzelékféléket be kell jelenteni.

Tudatom a város közönségével, hogy az országos közvilágosítási hivatal 76500—1917. sz. rendeletével a bab, borsó, lenese, lóbab, tatárka (hajdina pohánk), takarmányborsó, (össz boraj, vadboraj stb.) készleteknél kötelező bejelentést irandó.

Ezen alapján felhívom a város területén levő összes termelőket, kiknek bab, borsó, lenese, lóbab, tatárka, koles vagy takarmányborsó készlete egyenként 100 kg. vagy azt megelégedi, hogy készletét szeptember hó 20-ig szívat, vagy inkább a közelethez eljuttassák (Nagyteleki utca 3. földszint, első ajtó) jelenteni be.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

1. A termelőnek levő bab, borsó, lenese, tatárka, takarmányborsó, lóbab készletek mennyiségét.

2. Azt a mennyiséget, amelyet a termelő a m. kir. minisztérium 8938—1917. M. E. sz. r. ndeletének 8 szakasza értelmében általam megállapított fejkvóta szerint saját házi és gazdasági szükségleteinek vezetésére visszatartat.

3. Azt a mennyiséget, amelyet a termelő a Haditermény r. valamely bizományosának a bejelentés időpontjáig már eladott, de még néla tárol.

4. Azt a felesleget, mely a 2. és 3. pontban említett mennyiségeen felül fennmarad.

5. A hely megjelölését (község, háza, meztár, major, csűr, stb.) ahol a készlet tárol.

6. Az a termelő, aki a bejelentés időpontjáig készletéből bizonyos részt a Haditermény r. valamely bizományosának eladott, de azt csak azon időpont után szállítja, tartozik a leszállítás után azt a körülményt a Haditermény r. bizományosa által adandó átvételi ellenmennyivel igazolni. Ha a készlet, vagy annak egyrésze még csépelve sincsen, azt a hozzávetőleges súlymennyiséget kell bejelenteni, amelyre a termelő a cséplés eredményeképpen számíthat.

Aki maga nem termelő, tehát a város minden lakója köteles bejelenteni 1917 évi szeptember hó 20-ik napján birtokában levő egész készletét, még pedig legkésőbb szeptember hó 23-ig, amelyet a magyar kir. minisztérium 2928—1917. M. E. számú rendelete III. jogszabály alapján vásárolt, annak felülfizetésével, hogy meglevő készlete mennyiben hald a túl a saját házi és gazdasági szükségleteit az általam megállapított fejadag figyelembevételével, illetőleg a kereskedőnél (szövetkezet árúitól) az 1916 évben követően fogyasztásra, vagy vetőmagra forgalomba hozott mennyiséget.

Ezen bejelentések irásában a közelethez eljuttassák a Nagyteleki utca 3. földszint első ajtóba.

Azokat a készleteket tekintet nélkül azok mennyiségére, amelyeket 1917 évi szeptember hó 20. napján gépkocsival tengelyen, vasuton, vagy hajón fuvarozás alatt állítanak, a elszett köteles és pedig Nagyváradra érkezésük után azonnal bejelenteni.

Figyelemstetem az érdekelteket, hogy a készleteket a valódiagnak megfelelően jelezték be, mert jogában áll a hatóságnek az 1914 L. t. c. 2. §-a alapján a bejelentésre kötelezettek készleteit és raktárait megvizsgálni.

Ezenfelőve 1917. évi szeptember hó 20-án túl a felsorolt eltek, tekintet nélkül annak mennyiségére, másnak, mint a Haditermény R. T.-nek, vagy annak körzetbizományosának el nem adható, jogosult azonban a termelő az átvett bizottság megjelenése előtt igénybevetni készletét a Haditermény R. T. valamely bizományosának eladni, mely esetben azonban az utóbbi az átvett mennyiségről sikkokként és mennyiségként a termelőnek az átvett mennyiségről elismarvénys köteles adni.

Aki a jelen rendelet rendelkezései megszegi, a 2928—1917. M. E. illetve a 3973—1917. M. E. sz. rendelet értelmében, amennyben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elűzésre és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapítható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettis eredményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség két szerszével felemelt összegig terjedhet. A büntető eljárás során lefoglalt készlet elkobzása tekintetében a 2928—1917. M. E. sz., illetve a 3172—1916. M. E. sz. rendelet intézkedései mervevők.

Nagyváradi, 1917 szeptember hó 14-én.

Lukács Ödön s. k.,
polgármesterhelyettes.

Ki ez?

A daktiloszkopia keresztfia.

— Ez érdekes ügy, mondja dr. Bolza Alfons gróf ügyész az újságíróknak. Csakugyan.

Egy soknevű ember állott tegnap a törvényessék előtt. Ki ez? kérdik a büntügyi lapok hirdetői rovatai egy egy ismeretlen gozostevő arcképe felett. Valóban ez az ember igazán érdekes, mert sok nevet visel a múltjából álarok körvonalaí vehetők ki.

— Hogy hívják? kérdi az elnök.

— Novák József.

— De hivaték így is: Balog Ádám, Lakatos József, Lakatos György, Biri Márk, Augyeil Sándor, Balog János.

— Nem, csak Balog Ádámnak. Nem tudom, mikor születtem, nem tudom, ki volt az apám és az anyám. Talán 51 éves vagyok, gondoltam, 46 vagyok, de ez kevés. Erdőhegyen születtem.

— Szatmárnémetiben éltek, ott kolozvári születésűnek vallotta magát, majd Cázáriának?

— Erdélyi vagyok.

Ahogyban bírok, úgy élek. Feltségem neve Mária, más neve nincs. Most voltam, az összel. Négy gyermekem van tőle, neki van kető. Balog Péternek is hívják őt, kelet csokolom. Beszéltek magyarul, cigányul, oláhul. A katonaságnál munkás voltam, egyszer itávezen letartam a kecskéről, eltörttem a karomat.

— Vesse is az ingét, parancsolja az elnök, tőzze föl a karját. Bikerjára szurás és vágás, a kar törött, kesztyűt visel. A jobb karján tetovált szívalak, közepében kereszt, arca lórugás nyoma.

— Bemutatom a budapesti büntügyi nyilvántartás értesítést, hogy Balog János, Lakatos József, Balog Ádám, Biri Márk és Augyeil Sándor azonosak.

— Beismerem, hogy Balog Ádám nevet használtam Szatmárnémetiben. Nem tudtam, hogy hívták az apámat, csak a háboruban, mikor elvitték, tudtam meg, hogy Novák volt, addig a Balog Ádám nevet használtam. El is itéltek 10 havi börtönre.

— Beregszászon, Tordán nem volt elítélve?

— Tordán egyszer bevitték a városházára ott tartottak 2 hétig. Akkor elitolcoltak, mert attól féltek, hogy árulkozok.

— Az első határa idején volt ez, ugye? Nesse meg azt a fényképet. Es maga?

— Lehat, toleli óvatosan a vádlott.

— Hiszen ezt itt vették fel, azért néz olyan mérgesen, hogy ne ismerjenek magára. Itt a másik kép. Maga ez? Hogy hívják akkor?

— Nem emlékszem.

— Bemutattam a daktiloszkópia alapján készített véleményt. El szerint Balog Ádám szoros a nyitregyházi Balog János házai lakosai, aki 8 és fél évi fegyházat kapott. Egerben is volt?

— Nem voltam Bersegszállason. Van Balogh Ádám itt is, Váradon (vállat von.) Azt mondták, én vagyok ő. Egerben nem voltam.

— Bajos letegedni, két ilyen egyforma ember nincs a világon, mint két egyforma tojás.

— Áradon laktam meg Gyulán. Mióta történt a kereset, beteges vagyok.

— De lopni tud. Most is két lopással vádolják.

— Tegadom.

Mintán a multa vonatkozó kérdésekre kezekul kitérő választ adott a bíróság előtt a soknevű ember multja egy kérdése, néhány tanu kihallgatása után a bíróság dr. Bolan Alfons gróf királyi ügyész indítványára, a melyhez Madvigy Gábor dr. védő hozsájárult, vádlott tordai fényképét szerelte a bíróság.

A jegyzőkönyvet Gyermathy Béla dr. jegyző vesette.

Az idegenek jelentkezése.

Kaftánok a rendőrségen.

A rendőrség első emeletén tegnap délebban fekete tömeg nyüzsgélt, szakállas, tipikus orosz, bokálg érő kaftánok legnagyobb részét. Hadaró asargon beszéd szavaja sugorta folyosón, ahol máskor a hely komolyságát hoz és legyelmanessétségéhez illő esendő bonol. Izgatott hangulat lesott a levegőben, mindegyik azon töprangélt, hogy vajjon itt kell-e hagyniok a fészket, amelybe már — sajnos — ugy belemelegedtek. Jó talaj ez a nagyváradí front a galiciai és bukovinai honfiaknak, itt lehetett ezeket és milliókat szerezni és gyerepíteni. A katonavárosi ghetóban sok sok ház bússkálkedhstik már a háboru harmadik esztendőjében assal, hogy kaftánok galiciai és bukovinai urak ülnek a hátsuladonosi trón púzzsal bélelt biberán. Jó nekik nagyváradí polgáranak lenni, ahol arany es elot, ahol pénzért lehet mindent venni, élelmiszeri halomra halmozni (sőt ki is csempeenni), nehéa ez ilyen drága jó helyet itt hagyni.

Fúzek Ferenc tb. alkaptányának elaposan maggyúlt a baja a nyájas idegenekkel, mert tessék elképzelní miosoda idegőőő munka eseket az urakat végigigazoltatni, akik annyian ragasszkodnak szép városnak rögeher, hogy alkudozni kell velük, egyttéssz és fejenként, míg végre nehessen rendbejön a dolog. Mert igazolni tudják magukat az igazolványoknak a legpazarabb száma és formája buvik elő a kaftán mélységéből, sllg akad egy-egy, aki csak azt mutatta ki: a kéneből élek itt, a magam kényemkedvére.

Különböben a tegnapi jelentkezők az emberegesek, akik elöget tettek a felhívásnak, esután jöszek sorra, akiket majd a leglehetlenebb buváhslyekről szed elő a rendőrség. Reméljük, hogy a hatóság a miniszter rendelkezéséhez híven fogja tovább is teljesíteni kötelességét és megvizsgálja a városi a mi körtükön élőködő, alkalmatlan idegenektől.

Zsir és krumpli.

Azval a kérdéssel fordultunk tegnap Lukács Öljőa polgár neste helyetteshez, hogy mi lesz a szíval? Ő erre így felelt:

— Magyarország egy városában nincs egy wagon zsír, csak nálunk, Nagyváradon. Reaggetiget fogyasztott a község a az Országos Köszélmási Hivatal nem a lott egy deka szirt sem, nekünk kellett kitermelni az egész szükségletüket, sőt kérdőre vont engem, hogy honnan vettém a városi sertések hizsalsára fordított kukoricát, mikor nem adott egy szemet se, pedig it őrlték a malmozban a h ds ragnak a sov kukoricát. Örülök kell, hogy van disznók a lesz szirtuk, még akkor is, mikor máshol nem lesz.

— És krumplit hozhatuk be? kérdeztük.

— Igen, a burgonya vásárlási igazolvány mellett behozható. A fejdsgot most állapítom meg a ehhez képest a behozott szabályozom a főszolgabíró engedélytől függővé tve. Pár nap multa megjelentek erre vonatkozó utbánsításom.

Sok könyv és két malac.

Horváth István tanár szerencséseje.

— Nincs nekem olyan elleaságem, mondta esőndesen Horváth István tanár, aki felgyújtotta volna kerti lakomat. Valaki szivarra vagy pipára gyújtott, a gyufát eldobta, a szárazság nagy volt, a leégett a deszkacspület.

Megnéztük. A ligeti kuthizon tul, a tunell mellett van az Emilia-lak, Horváth István r. kath. tanító képzőintézeti tanár háza.

Egyik oldalon ez a telep, tovább Dóme Tivadar esinos háza, a másik oldalon Demetrovics Elek villája szegélyesi a festői uat. A istáson tul az utra nézett egy öreg, vedróssafával körülvett bódó, ott állt a könyvtár, a fa és két malac, ezek már inkább vicándostak. A tés elpusztított mindent: a vedróssás bódót, a könyvtárt, a fát, amit félire vészartott a két malacot. Kereztényi megadással mondta:

— Nem tehetők róla. Mikor égett minden, akkor derült ki, hogy nincs tűzosap a a tűzoltóság a Vizvezeték utcaóól hordta a vizet.

A romok közt a malacok égött hullája, fadarabok, sok könyv: német, francia, angol. Egy esomó képes ujság, könyvrészletek. Bgynek egynek a címe: „Az olvasás tanítása. Irta Horváth István.“ Ajánlás: „Az olvasás kulcsa végtelen gondolatvilágba.“ Balul okos gondolatok, tervek, utmutatások. És ez a könyv gyújtotta lángra a malacot.

Az úszkő, égött romok tetején egy újság. „Magyar Pestlozzi“ a címe. Csakugyan. Ilyen a szerencsése a magyar Pestlozzinak. Amije van, az is leég.

..HIREK

* **Személyi hír.** Balázs Elemér dr. főorvosszéki elnök hivatalvisgalat előjából Vasióhva utasott.

* **Vani Sancte a jogakadémián.** Az évvnyitó letentisztelet a nagyváradí kir. ksth. jogakadémián vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz a promontreiek templomában. A Vani Sanctét és az azt követő esentmisét Némethy Gyula dr. jogakadémiail hitsszónok tartja.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király a Ferenc József-rand Ladiókitményes lovagkeresztjével tüntette ki Schön Arnold 70 gy. e. bell tart. főorvost, utólagos legfőbb dícsérő elismeréssel tüntette ki Kovács Gyula dr. 37 gy. e. bell eszadorvost, legfőbb dícsérő elismerésben részesítette dr. Medan Eni 37 gy. e. belli népf. főorvost.

* **Prímicia a promontrei templomban.** Vasárnap a váradí promontrei háznak és az ifjuságuk ünnepe lesz. 9 órakor fogja Barborik H. József az első szent miséjét mondani. A promontrei rend esen szép tehetségű tagja most keddi tanári pályáját a váradí főgimnáziumban és a mult heten szentelte fel őt Kassán Fischer Colbric Agoston, kassai püspök. A manuaktori tisztelet dr. Kovács Lajos, a promontrei főgimnázium igazgatója fogja betölteni, ünnepi szónoka Szilágyi Dózsa lesz.

* **Hohenberg Miksa — herceg.** Bicsból jelentik: A király a Hohenberg hercege címet adományozta a Fenség megszólítással Ferenc Ferdinánd és Hohenberg Zsófia házasságából született Hohenberg Miksa hercegnek és a megnevezett házaspár valamennyi férfi és női egyenes leszármazottjának pedig megegedte az új címer használatát. A Hohenberg hercege címet mindenkor az előcsütött fia viselheti.

* **Állami cipő és szövet.** Tegnapí hírünkre valóóságos bucsujárás keletkezett a királyi táblán, mindenki látni akarta az olesó állami cipőket, amelyek 39, 40 és 41-es számuk a 42—33—35 koronáért kaphatók szép faatlen, sárga szinben, patkósan és sulyosan. Egyik bíró, aki megnézte az igazságügyi kormány atyai gondoskodásának eszen jelét, így vélekedett:

— Ha abból a rabruhásainá pokróbból készíttetnék ruhát, amelyből multkor kapunk mintát a ezt a bakancsot venniük fel hozzá, a legközelebbi tárgyalás alkalmával összetévesztenék a bírakat a vádlottakkal.

Aminek az az értelme, hogy a bírónak állásához és a közönséggel szemben elfoglalt helyzetéhez mért ruhát és cipőt kell adni, mert a hadseregszállítóknak és egyéb tolvajoknak csak a ruha imponál.

* **Kinevezések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Krupcsor Kálmán és Himer Ferenc időhivatali tisztviselőket a belényesi, illetőleg a margitai időhivataloknál a X. füzési osztályba kinevezte.

Nagyvárad legszebb kirándulólhelye
Szent László Püspök Gyógy-Fürdő
 Nagyvárad mellett

Fürdőztem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más-fájdalmas betegségek ellen. 500 holdas fényderdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszadéstanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
 a fürdő bérlője.

Betűszedő tanulóknak
 fiu és berakó tanulóknak
 leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

ISZAK LIDIA

**Elsőrendű
 szőszalon**

NAGYVÁRAD,
 Nagy Sándor-u. 1.
 Park-szálloda épületében.
 Interurbán telefon:
 11-53 szám.

A Szépligeti-színház művésznőinek egye-
 dülű tiszteletdíj-állítója.
 Tisztításokat és átala-
 kításokat elvállalunk.
 Fűzők mérték után a
 leg-övidebb idő alatt
 elkészítetnek.

Eladó

kedvező fizetési feltételek mellett a Várkapu-utca 4. és 6. számú, a Szent János-utca 30. számú, a Széles-utca 1. számú, mely közvetlen a 3. vashíd szomszédságában van, valamint a Vizvezeték-utca 54. számú ház. Értekezhetni lehet a Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibanknál Rimanóczy-utca 6. sz. alatt.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
 vízvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
 Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-párok, ellenőrző kasszák és gramfonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtnak.

TÜZIFÉ

Waggon tételben, métez számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNÉL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
 Telefonszám 10-13.

Megrendeléseket felvesz

BANYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidfő.
 Telefonszám 14-55.

Vízvezeték-utcán szép kilátással egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Jmrik Gusztáv ügyvéd
 Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Vízvezeték és műbádogos munkákat készít, javításokat jutányosan eszközöl

Fey Rezső örökösei

Szent János-u. 22.
 Telefon 532.

Ingatlan árverés.

Nagyváradon a Szent László és Urkó utcák sarkán lévő bérház, melyben a Szent László gyógyszertár és többi uralak van. 1917. szeptember 21. napján d. e. 9 órakor Nagyváradon a nagyváradi kir. törvényszék árverelőjében nyilvános árverésen eladásra kerül. A kiáltási ár 76616 K. 72 fill., ezen alul az ingatlan el nem adható. Bányapénz a kiáltási ár 20 százaléka készpénzben vagy övedékképes értékpapirokban. Bővebb infornációt a **Lezártóló és Jelzálogbank Rt.** Nagyváradon (Bémer tér 1.)

Erzsébetligeten lévő 4 új földszintes házban egy és kétszobás lakások azonnal és nov. 1-re

kiadó.

Értekezni lehet a 3-ik épületben lakó házmesternél, vagy INCZE irodában Bémer-tér 3. sz. alatt.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

kapható

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nél

Kolozsvári-utca 62.

Nagyteleky és Arany János-u. sarkán lévő házban egy szobás konyhából álló lakás a souterrainban november 1-re

kiadó.

Értekezni lehet INCZE irodában.